

КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

КНИГИ-ЮВІЛЯРИ 2026 РОКУ

відеоогляд до літературної години

Зоя Жеребкіна, завідувач бібліотеки,

Ганна Павлова, бібліотекар

Книги — це справжні часові мости, що поєднують різні епохи та покоління навколо неминущих цінностей і вічних сюжетів.

Кожне таке видання — від класичних шедеврів до знакових творів сучасності — відзначає свою значущу віху, нагадуючи про невичерпну силу друкованого слова.

Відзначення їхніх ювілеїв у новому році — це чудова нагода знову відкрити улюблені сторінки й осмислити інтелектуальний спадок, який продовжує формувати наш світогляд.

Українські книги-ювіляри

950 років із часу написання пам'ятки «Ізборник Святослава» (1076 р.)

Ізборник 1076 року — збірник морально-етичного характеру, містить уривки з різних творів грецьких авторів.

До його складу входять, зокрема, «Питання і відповіді» Афанасія Александрійського, «Стословець» константинопольського патріарха Геннадія, Премудрість Ісусова сина Сірахова, сентенції з Біблії, творів Іоанна Златоуста.

Частину творів, що ввійшли в Ізборник, перекладено безпосередньо з грецької мови, однак деякі уривки взято з попередніх київських перекладів, зокрема з Ізборника 1073 року.

465 років із часу створення рукописної книги «Пересопницьке Євангеліє» (1556 – 1561 роки)

Пересопницьке Євангеліє — визначна рукописна пам'ятка староукраїнської літературної мови та мистецтва XVI століття.

Один із перших українських перекладів біблійного, канонічного тексту на староукраїнську літературну мову, здійснений у 1556 – 1561 роках.

Національна святиня України.

Президенти України під час інавгурації присягають народові не лише на Конституції, а й на Пересопницькому Євангелії, яке символізує історичні корені української духовності.

445 років із часу першого видання «Острозька Біблія» (1581 р.)

Острозька Біблія — перше повне видання Біблії (як Нового, так і Старого Завіту) церковнослов'янською мовою, досконалий зразок друкарського мистецтва України кінця XVI століття.

Видання було підготовлене гуртком учених при Острозькій Академії та надруковане в Острозі протягом 1580 і 1581 років друкарем Іваном Федоровим, заходами князя Костянтина-Василя Острозького.

Острозька Біблія відіграла важливу роль у боротьбі проти наступу католицької церкви на православ'я.

195 років із часу написання

М. Гоголь. «Вечори на хуторі біля Диканьки» (1831 р.)

«Вечори на хуторі біля Диканьки» — перша книга Миколи Гоголя (окрім поеми «Ганц Кюхельgarten», надрукованої під псевдонімом).

Складається з двох томів.

Перший вийшов 1831 року, другий — 1832.

Розповіді «Вечорів» Гоголь писав у 1829 — 1832 роках.

За сюжетом розповіді книги ніби зібрав і видав «пасічник Рудий Панько».

185 років із часу публікації поеми Т. Г. Шевченка «Гайдамаки» (1841 р.)

«Гайдамаки» — історико-героїчна поема Тараса Шевченка, перший український історичний роман у віршах.

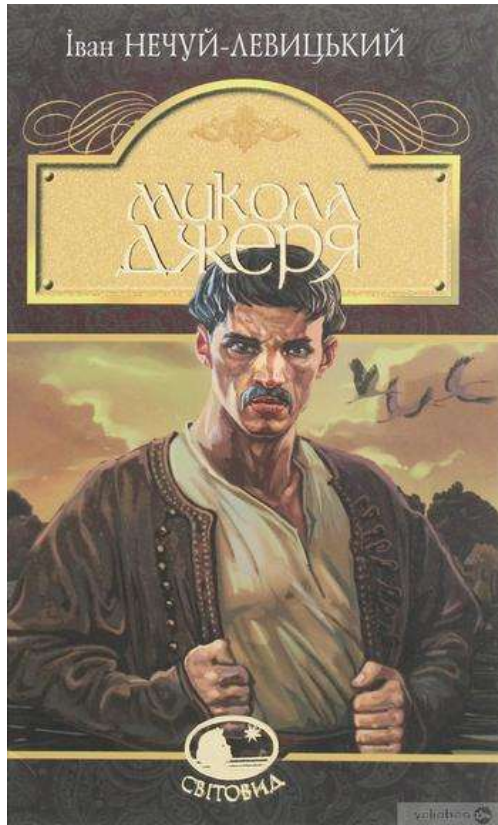
За життя Т. Г. Шевченка було три видання поеми: 1841, 1844, 1860 років.

Поема зображує події народного повстання, Коліївщини, на чолі з Максимом Залізняком та Іваном Гонтою.

Масштабність охоплення важливих подій, велика кількість дійових осіб і драматичних картин надають твору характеру епопеї.

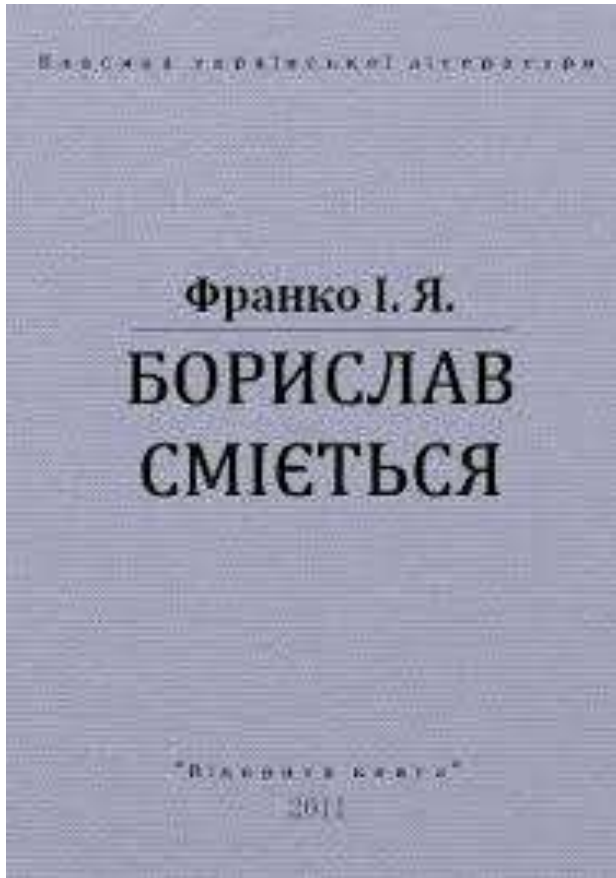
150 років із часу написання повісті

І. Нечуя-Левицького «Микола Джеря» (1876 р.)

«Микола Джеря» — соціально-побутова повість українського письменника Івана Нечуя-Левицького, присвячена Миколі Лисенку. Твір було написано в 1876 році, а видано в 1878. Повість оповідає про поневіряння кріпака Миколи Джері, який, виступаючи проти несправедливості, тікає зі свого села, покинувши родину.

145 років із часу публікації твору Івана Франка «Борислав сміється» (1881 р.)

«Борислав сміється» — літературний твір українського письменника Івана Яковича Франка, жанр якого сам автор визначив як повість, який також визначають як роман.

Це один із перших у світовій літературі творів, що зображають робітничий рух.

Повість присвячена опису страйку на нафтовому промислі в місті Борислав.

Головний герой твору — Бенедьо Синиця, колишній помічник муляра, скалічений на виробництві.

Він стає організатором страйку, каси робітничої взаємодопомоги, блокування штрейкбрехерів.

140 років із часу написання драми Івана Карпенка-Карого «Безталанна» (1886 р.)

«Безталанна» — психологічна драма українського письменника Івана Карпенка-Карого.

В основі твору — мелодраматичний трикутник: сміливої вдачі, гарний, запальний Гнат, до пари йому палка, весела Варка — перше Гнатове кохання, і Софія — ніжна, тиха та щира.

Через чужий жарт Гнат одружується із Софією на зло Варці.

Але потім він згадує перше кохання, що призводить до трагічної розв'язки.

140 років із часу написання повісті Ольги Кобилянської «Людина» (1886 р.)

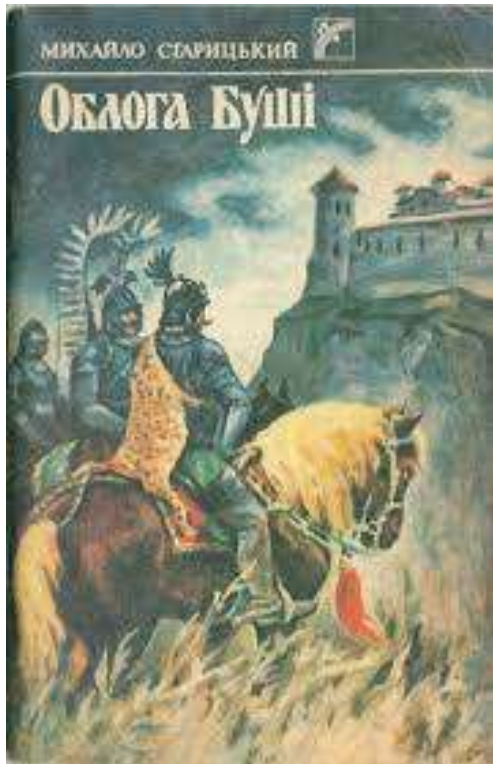
«Людина» — повість української письменниці Ольги Кобилянської.

У творі відображені погляди її на становище української жінки в суспільстві.

Поява повісті започаткувала етап психологічної української прози.

Героїня повісті Олена Ляуфлер — тип нової жінки в українській літературі: уперше створено образ інтелігентки, яка бореться за ім'я та становище людини.

135 років із часу публікації повісті Михайла Старицького «Облога Буші» (1891) р.)

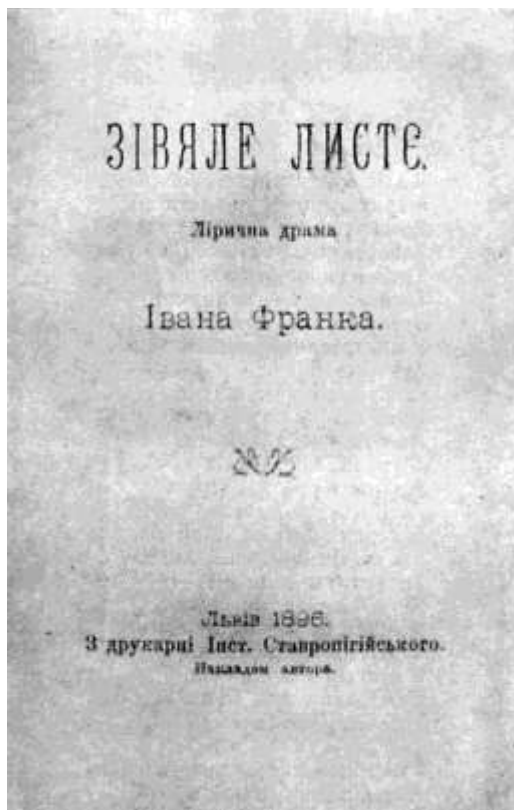
«Облога Буші» – повість українського письменника Михайла Старицького.

В основі твору – реальні історичні події, що мали місце в містечку Буші на Поділлі під час визвольної боротьби під проводом Богдана Хмельницького.

Поряд із вигаданими в романі діють також історичні персонажі.

Про героїв повісті Орисю та Завісного Старицький писав у примітці до твору: «По Костомарову, Орися, героїня від Буші, була Завісного жінкою, а по інших джерелах – донькою...».

130 років із часу публікації збірки Івана Франка «Зів'яле листя» (1896 р.)

«Зів'яле листя» — збірка поезій українського письменника Івана Франка, яка є зразком інтимної лірики.

Написана протягом 1886—1896 років, видана в 1896 році.

Інша її назва — «Лірична драма».

У цьому ліричному шедеврї розкривається душевна трагедія ліричного героя (самого Івана Франка), викликана важкими обставинами особистого життя, зокрема нерозділеним коханням.

125 років із часу публікації поеми Лесі Українки «Одержима» (1901 р.)

«Одержима» — драматична поема

Лесі Українки, у якій вона інтерпретує відомий біблійний сюжет — дні вчителювання Ісуса Христа, його розп'яття та воскресіння.

На думку літературних критиків, особисті переживання поетеси поєднуються в драмі з глибоким філософський змістом, що виводить її за рамки автобіографічного твору.

Хоч «Одержима» була створена за одну ніч, ідею та образи твору Леся Українка виношувала довгий час.

115 років із часу написання повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» (1911 р.)

«Тіні забутих предків» —
повість українського письменника Михайла
Коцюбинського, написана під враженням його
перебування на Гуцульщині в 1911 році.

Автор розповідає про велике й трагічне
кохання гуцулів Івана й Марічки
з ворогуючих родів.

У творі яскраво передано гуцульські побут
і життя з елементами фольклору.

95 років із часу публікації повісті

М. Трублаїні «До Арктики через тропіки» (1931 р.)

У 1930 році Микола Трублаїні вирушає в експедицію на острів Врангеля в Арктиці на криголамі «Ф. Літке».

За участь у цьому рейсі він був нагороджений медаллю.

Враження від подорожі лягли в основу книги **«До Арктики через тропіки»**.

У 1934—1936 роках Микола Трублаїні при Харківському палаці творчості організував і очолив «Клуб юних дослідників Арктики», де працювали гуртки штурманів, льотчиків, зв'язківців, географів, топографів і геологів.

70 років із часу публікації повісті

О. Довженка «Зачарована Десна» (1956 р.)

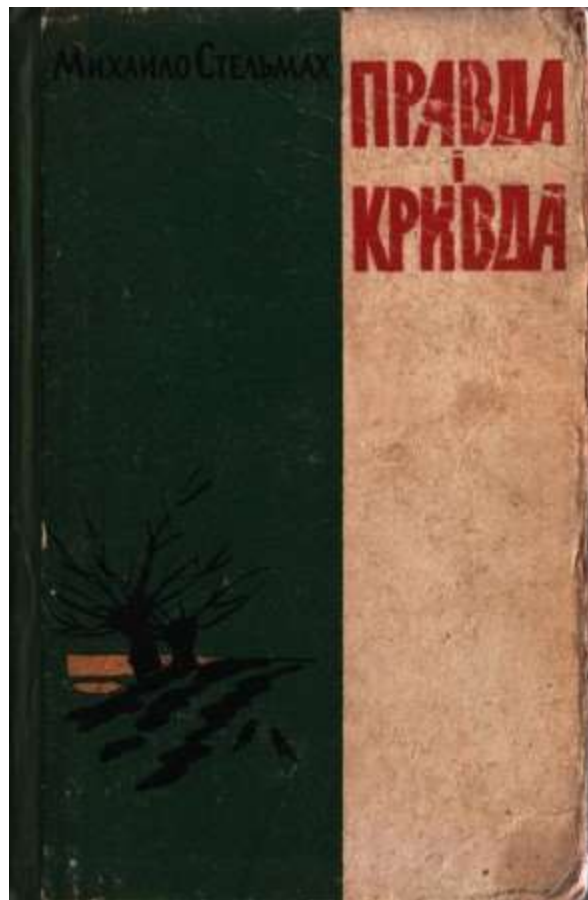
«Зачарована Десна» — автобіографічна кіноповість (автобіографічне кінооповідання).

Це щира сповідь про дитинство в рідному селі на Чернігівщині письменника й режисера Олександра Довженка, сповнене радощів і смутку, як джерело його духовності та мистецького таланту.

Це заклик любити життя, цінувати й берегти все те прекрасне, що робить людину духовно багатою та щасливою.

Повість вважається славнем річці Десна, рідному чернігівському краю, селянам-трудівникам і сільському способу життя.

65 років із часу написання роману М. Стельмаха «Правда і кривда» (1961 р.)

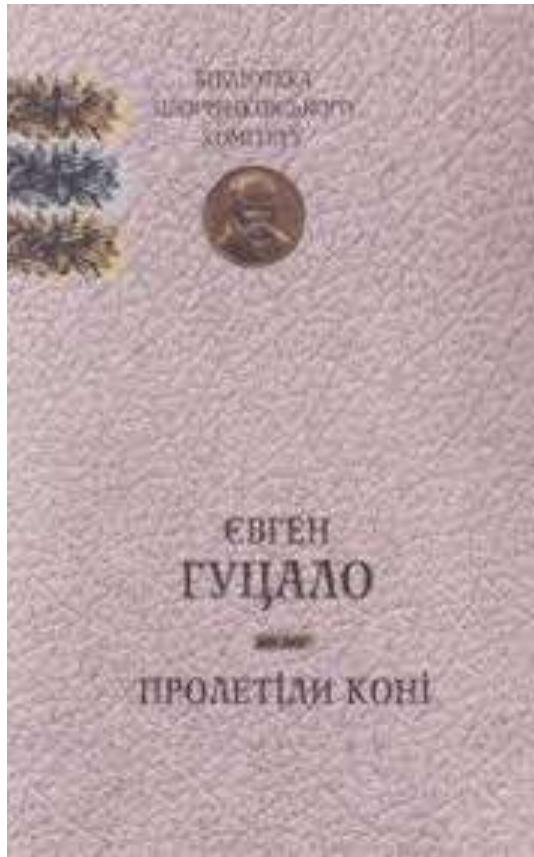
Михайло Панасович Стельмах — літописець життя народного.

Велика любов до народу, до рідної землі, до людини пронизує роман **«Правда і кривда»**.

На його сторінках звучить тема народу та величі його духу, тема безсмертної народної правди, що перемагає в найтяжчих боях і труднощах.

Перемагає і там, де точиться безкровна, але не менш напружена боротьба за торжество справедливості та людяності...

60 років із часу видання збірки Євгена Гуцала «Пролетіли коні» (1966 р.)

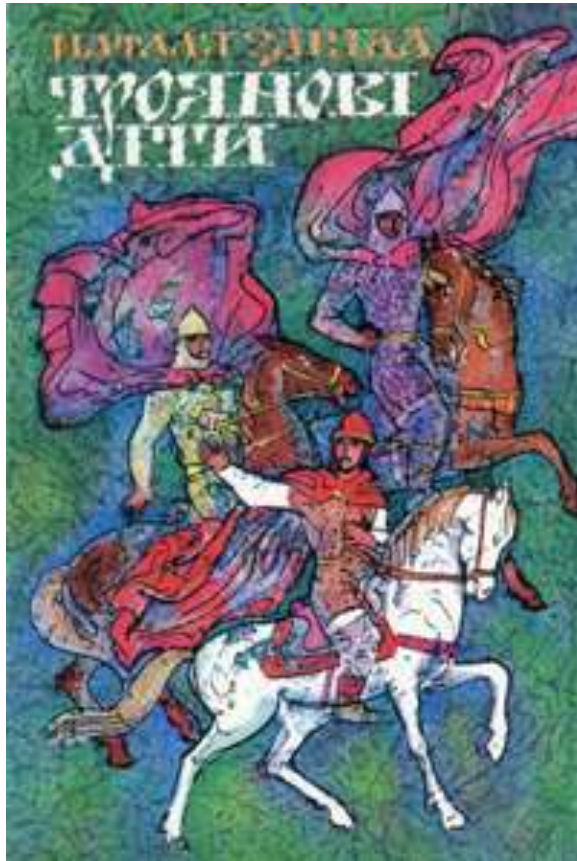

В оповіданнях і повістях, що увійшли до збірки Євгена Гуцала **«Пролетіли коні»**, є веселі й сумні пригоди.

Оповідання «Лось» навчає співпереживати, бути чутливим до чужої біди, спонукає боротися зі злом, гартувати свій характер.

А малий мрійник Михалко з оповідання «До Танаськи по молоко» перетворює цілком буденну подію в захопливу пригоду, сповнену несподіванок, таємниць і зустрічей.

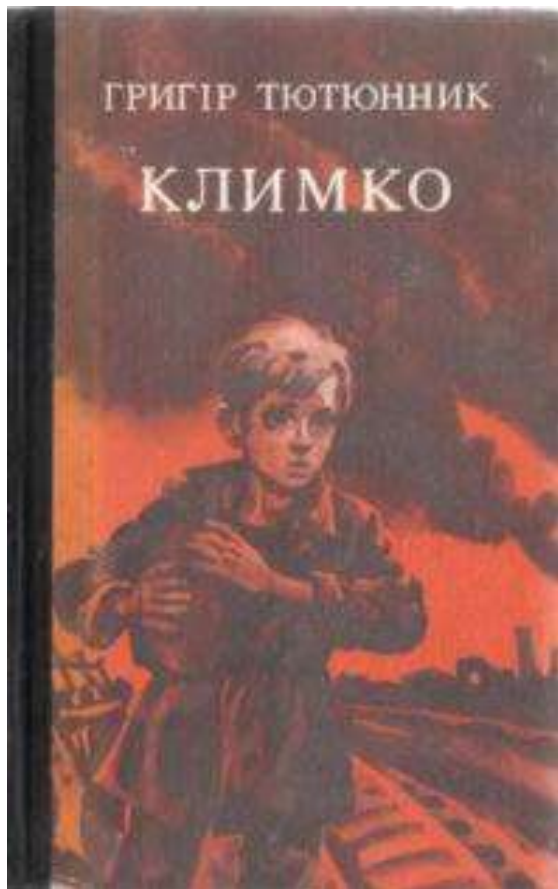
55 років із часу написання поеми Наталі Забіли «Троянові діти» (1971 р.)

Одна з основоположниць сучасної української дитячої літератури Наталя Забіла, спираючись на скупі історичні відомості, також на легенди, написала чудову драматичну поему про гаданих засновників Києва — братів Кия, Щека й Хорива та їхню сестру Либідь (для середнього шкільного віку).

За цю поему письменниці присуджена літературна премія імені Лесі Українки.

50 років із часу написання повісті Григора Тютюнника «Климко» (1976 р.)

«Климко» – повість українського письменника-шістдесятника Григора Михайловича Тютюнника, написана в 1976 році.

У творі відображено події Другої світової війни та її трагічний вплив на долю української дитини.

Саме на такий тяжкий період припало й дитинствосамрго письменника.

Усі свої переживання того часу він утілив в образі головного героя – Климка.

Зарубіжні КНИГИ-ЮВІЛЯРИ

705 років з часу написання поеми

Данте Аліг'єрі «Божественна комедія» (1321 р.)

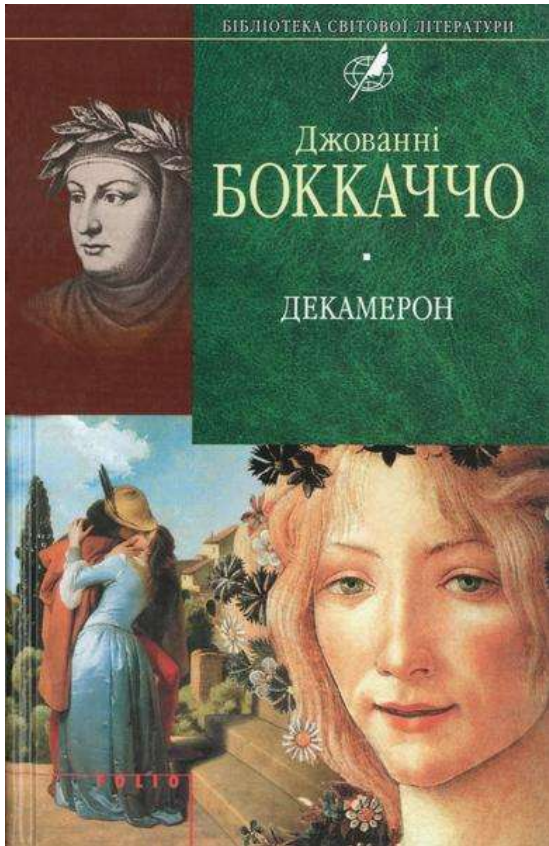

«Божественна комедія» — філософсько-фантастична поема Данте Аліг'єрі. Великий поетичний епос, написаний тосканським діалектом, основний твір Данте, вважається шедевром світової літератури.

У трьох частинах («Пекло», «Чистилище», «Рай») Данте описує свою мандрівку до Бога, ідучи спочатку за Вергілієм до місця, від якого його супроводжує Беатріче, що уособлює милість Божу.

Твір, який є енциклопедією знань середньовіччя, — вершина італійської поезії.

555 років із часу публікації роману Джованні Боккаччо «Декамерон» (1471 р.)

«Декамерон» — збірка зі ста новел італійського письменника Джованні Боккаччо.

«Декамерон» подарував Боккаччо європейську популярність.

У творі до досконалості доведений жанр міської новели, що відкрив шлях усій ренесансній новелістиці.

Приваблюють не тільки цікавість оповідань, яскраві образи героїв, їх соковита мова, але й художня добірність новел Боккаччо.

425 років із часу написання трагедії

В. Шекспіра «Гамлет, принц данський» (1601 р.)

«Гамлет, принц данський» (відоміша як «Гамлет») — філософська трагедія видатного англійського письменника Вільяма Шекспіра, написана між 1599 та 1601 роками (період Відродження/Ренесанс).

Зважаючи на складну композицію та глибину характерів, цей твір можна аналізувати, тлумачити й обговорювати в різних площинах.

Шекспір висловив у ньому важливі теми: моральності, честі та обов'язку героїв; життя і смерті.

300 років із часу виходу роману Дж. Свіфта «Мандри Гуллівера» (1726 р.)

«Мандри Гуллівера» — сатирико-фантастична книга Джонатана Свіфта, у якій яскраво й дотепно висміюються людські та суспільні вади й реалії Європи того часу.

Книга стала класикою етично-політичної сатири, хоча особливо широкою популярністю користуються її скорочені переробки (та екранізації) для дітей.

200 років із часу публікації роману Ф. Купера «Останній з могікан» (1826 р.)

«Останній з могікан» — історичний роман американського письменника Джеймса Фенімора Купера, опублікований у 1826 році.

Події, змальовані в романі, відбуваються в 1757 році, під час Франко-індіанської війни (Семирічної війни), коли Франція та Велика Британія боролися за контроль над північноамериканськими колоніями.

Під час цієї війни французи закликали союзницькі індіанські племена до боротьби з численнішими британськими колоністами.

195 років із часу публікації роману В. Гюго «Собор Паризької Богоматері» (1831 р.)

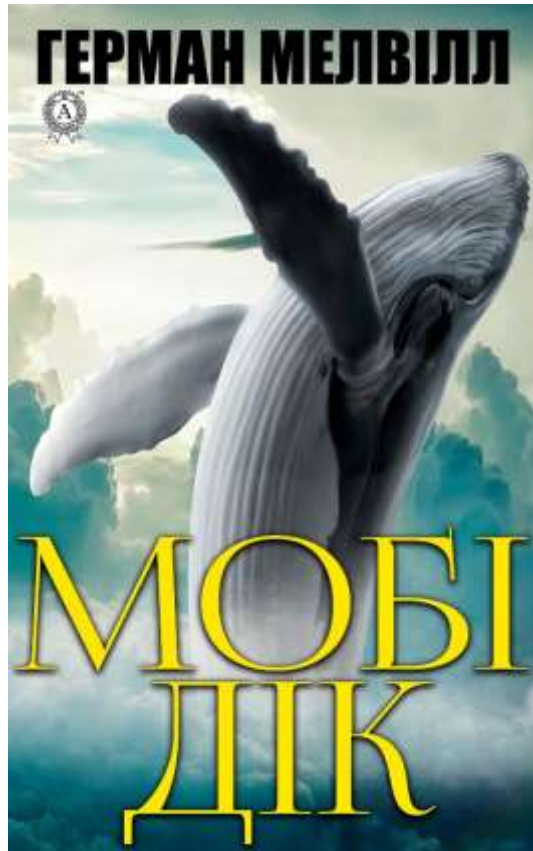

«Собор Паризької Богоматері» — перший роман французького письменника Віктора Гюґо, а також перший історичний роман французькою мовою.

Опублікований твір 1831 року.

Оригінальна назва роману є відсиланням до Собору Паризької Богоматері в Парижі (Франція), де розгортаються події, пов'язані з Есмеральдою, яка є головною героїнею твору.

175 років із часу публікації роману Г. Мелвілла «Мобі Дік, або Білий Кит» (1851 р.)

«Мобі Дік, або Білий кит» — роман американця Германа Мелвілла, виданий 1851 року.

Це історія капітана Ахава з китобійного судна «Пекод», який колись утратив ногу в сутичці з білим кашалотом, але одержимо женеться за ним.

Книгу Мелвілл присвятив своєму другові, письменнику Натану Готорну, і назвав її знаком поваги до його таланту.

165 років із часу публікації роману Ч. Дікенса «Великі сподівання» (1861 р.)

«Великі сподівання» — роман англійського письменника Чарльза Дікенса.

В історії головного героя роману, хлопця-сироти Філіпа Пірріпа (Піпа), відчуються автобіографічні мотиви.

Первісним задумом письменника було закінчити роман трагічно; але в той час Дікенс завжди уникав важких кінцівок творів, знаючи смаки своєї публіки.

Саме тому він не зважився закінчити «Великі сподівання» повною їхньою катастрофою, хоча весь задум роману веде до подібного кінця.

150 років із часу написання роману Марка Твена «Пригоди Тома Соєра» (1876 р.)

«Пригоди Тома Соєра» — роман
Марка Твена 1876 року.

Це розповідь про пригоди хлопчика
Тома Соєра з містечка Сент-Пітерсберг (нагадує
містечко Ганнібал, де виріс автор)
на півдні Сполучених Штатів.

Події роману відбуваються
напередодні Громадянської війни в Сполучених
Штатах.

145 років із часу публікації роману Марка Твена «Принц і жебрак» (1881 р.)

«Принц і жебрак», або «Принц і злидар» — перший і найбільш відомий історичний роман американського письменника Марка Твена.

Твір уперше опубліковано 1881 року в Канаді, публікація в США відбулась у 1882 році.

Автор розповідає історію двох хлопчиків, однакових за зовнішнім виглядом і народжених в один день: Тома Кенті, жебрака, який живе зі своїм батьком-зловмисником і алкоголіком, та принца Англії Едварда VI, сина короля Генріха VIII.

Обом випадає нагода пожити в ролі одне одного, але проблемою стає повернення до колишнього життя.

135 років із часу написання збірки А. К. Дойла «Пригоди Шерлока Холмса» (1891 р.)

«Пригоди Шерлока Холмса» — збірка оповідань шотландського письменника Артура Конан Дойла, яка містить 12 детективних історій, головними героями яких є Шерлок Холмс та його друг і колега доктор Джон Ватсон, з погляду якого ведеться розповідь.

Тематикою оповідань збірки є соціальна несправедливість. Холмс, на противагу, зображений як той, хто пропонує свіжий і справедливий підхід у несправедливому світі, використовуючи власний дедуктивний метод для розв'язання різноманітних злочинів не лише у Великій Британії, а й поза її межами.

125 років із часу публікації повісті А. К. Дойла «Собака Баскервілів» (1901 р.)

«Собака Баскервілів» — детективна повість шотландського письменника Артура Конан Дойла.

Один із найвідоміших творів, де головними героями є приватний детектив Шерлок Холмс та його друг доктор Ватсон.

На поромі Дойл познайомився з військовим кореспондентом «Дейлі-Експрес» Робінсоном Флетчером.

Через рік у Норфолці вони зустрілися знову.

Робінсон розповів Конан-Дойлу легенду про собаку, яку називали Чорним Дияволом.

Письменник вирішив узяти за основу цю легенду, аби створити яскравий та динамічний твір.

120 років із часу написання роману Джека Лондона «Біле Ікло» (1906 р.)

«Біле Ікло» — пригодницька повість Джека Лондона, головним героєм якого є вовк на прізвисько Біле Ікло.

Уперше твір опубліковано в кількох номерах журналу «The Outing Magazine» з травня по жовтень 1906 року.

Оповідь ведеться про долю прирученого вовка під час «золотої лихоманки» на Алясці наприкінці XIX століття.

Значну частину історії показано очима тварини — самого Білого Ікла.

Твір зображує різне ставлення людей до тварин, добро і зло.

90 років із часу написання роману М. Мітчелл «Звіяні вітром» (1936 р.)

«Звіяні вітром» — роман американської письменниці Маргарет Мітчелл, написаний у 1936 році.

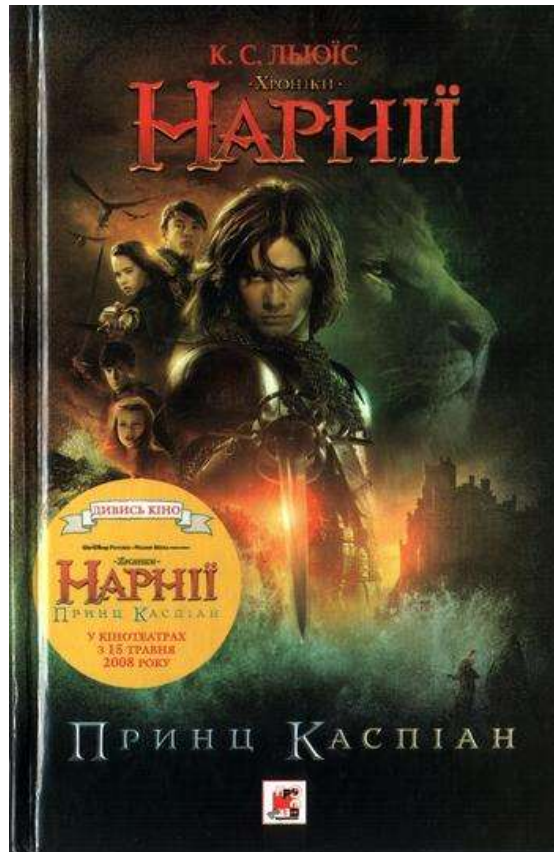
Наступного року роман отримав Пулітцерівську премію.

У творі розповідається про життя Скарлет О'Гара в період громадянської війни в США.

Скарлет, спочатку примхливій доньці багатого плантатора з Джорджії, довелося пройти через важкі життєві випробовування, пов'язані з війною та злиднями, які загартували її характер.

75 років із часу публікації роману

К. С. Льюїса «Принц Каспіан: повернення в Нарнію» (1951 р.)

«Принц Каспіан» — фентезійний роман для дітей К. С. Льюїса, виданий видавництвом *Geoffrey Bles* у 1951 році.

Є четвертою книжкою гептології «Хроніки Нарнії» (друга за порядком публікація).

У романі описується повернення до Нарнії братами й сестрами Певенсі з попередньої книжки, рік по тому за часом нашого світу і через 1300 років за часом Нарнії.

70 років із часу публікації роману Е. М. Ремарка «Чорний обеліск» (1956 р.)

«Чорний обеліск» — роман німецького письменника Еріха Марія Ремарка, опублікований в 1956 році.

У творі відображено події з життя самого Ремарка.

Після демобілізації 1921 року майбутній письменник працював комівояжером із продажу надгробків у гранильній майстерні братів Фогт у рідному місті Оснабрюці.

Як і герой роману, Ремарк грав на органі в каплиці при міській лікарні, щоб отримувати безкоштовний обід, і спостерігав за життям хворих у психіатричному відділенні.

Ювілеї визначних книг — це не просто дати в календарі, а свідчення неперервного зв'язку між поколіннями.

Час лише підтверджує актуальність цих творів, перетворюючи їх на справжні літературні маяки, що продовжують освітлювати шлях сучасним читачам.

Нехай кожна сторінка книги-ювіляра стане для вас джерелом нових ідей та глибоких роздумів у 2026 році.

Дякуємо за увагу!